

İnkişaf prosesi hər bir ölkədə ictimai mənafeələrə xidmət edən mütərəqqi ideya və proqramların xalqın iradəsinə söylənən hakimiyyət vasitəsilə reallaşdırılmasına əsaslanan mü-rəkkəb, zəncirvari və iyerarxik mexanizmdir. Təkcə dövlətin deyil, ümumən hər bir vətəndaşın və fərdin gələcək taleyini şərtləndirən bu pozitiv proses ilk növbədə xalqına bağlı milli liderlərin pragmatik və reallığa adekvat fəaliyyətindən asılıdır. Bu da təsadüfi deyildir ki, məhz lider fenomeni müasir dövrdə iqtisadi potensialından asılı olmayaraq, hər bir dövlətin inkişaf səviyyəsini müəyyənləşdirən başlıca meyarlardan biri qismində çıxış edir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin böyük müdrikliklə müəyyən etdiyi sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasını 2003-cü ilin oktyabrından inamla həyata keçirən və yeni çağ-larlala zənginləşdirən Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərliyi respublikamızın müasir inkişaf səviyyəsini müəyyən etmişdir. 2003-cü il oktyabrın 31-də xalqa və dövlətə sədaqət andı içərək səlahiyyətlərinin icrasına başlayan cənab İlham Əliyev bu məsuliyyətlı vəzifəni daşdığı qısa zaman müddətində fəaliyyətini insanlara qayğı və diqqət prinsipi üzərində qurmuş, sosialyönümlü siyasət strategiyası həyata keçirmişdir.

“Azərbaycanı qüdrətli dövlətə çevirmək üçün ən başlıcası ölkədə Heydər Əliyevin siyasəti davam etdirilməlidir. Bu gün yüksək kürsüdən çıxış edərkən mən Azərbaycan xalqına söz verirəm ki, bu siyasətə sadıq qalacağam, heç vaxt bu yoldan dönməyəcəyəm” deyən Prezidentin ötan dövr ərzində inamla davam etdirdiyi sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası onun yüksək idarəçilik qabiliyyətinin, mükəmməl iş təcürbəsinin əyani təzahürü kimi dəyərləndirilə bilər.

Ötən 12 il ölkə həyatı üçün strateji əhəmiyyət daşıyan inkişaf proqramlarının hazırlanması və işlək mexanizmlər əsasında həyata keçirilməsi, ən müxtəlif sahələrdə intibah prosesinin geniş vüsət alması ilə səciyyəvidir. Respublikanın investisiya və sosialyönümlü mahiyyət daşıyan milli inkişaf modeli tərəqqi prosesində yeni keyfiyyət göstəricilərini əldə olunması, qeyri-neft sektorunun inkişafı yolu ilə regionların tarazlı və davamlı inkişafının sürətləndirilməsi, əhalinin sosial rifah halının daha da yaxşılaşdırılması, faydalı məşğulluğunun təmin edilməsi, yeni iş yerlərinin açılması üçün milli sahibkarlığın hərtərəfli dəstəklənməsi kimi vacib məsələləri özündə ehtiva etmişdir. Yeni neft strategiyasının uğurla davam etdirilməsi, Azərbaycanın xarici sərmayələr üçün cəlbədiciliyinin qorunması, milli iqtisadiyyatın müxtəlif sferalarına yönələn sərmayələrin qeyri-neft sektoruna, regionların inkişafına doğru istiqamətləndirilməsi, “qara qızıl”dan əldə olunan gəlirlərin respublikada güclü insan kapitalının formalaşdırılması məqsədinə yönəldilməsi iqtisadi siyasətinin əsas prioritetləri kimi diqqəti çəkir. Bunun nəticəsidir ki, ötən 12 ildə müstəqil Azərbaycan iqtisadi cəhətdən möhkəmlənmiş, qüdrətlənmiş, sosial-iqtisadi yüksəliş ilk növbədə insanların gündəlik həyatında özünü daha qabarıq büruzə vermişdir.

Ümumilikdə 2004-2014-cü illərdə ölkədə ümumi daxili məhsul (ÜDM) 3,2, onun adambaşına düşən həcmi 2,8, qeyri-neft sektoru 2,6 dəfə artmış, orta illik iqtisadi artım 12,9 faiz təşkil etmişdir. Strateji valyuta ehtiyatları 31, xarici ticarət dövrriyyəsi 6,6, ixrac 9,3, idxal 4,1, qeyri-neft ixracı 4,7 dəfə artmışdır. Bu müddətdə həmçinin dövlət büdcəsinin gəlirləri 16, orta aylıq əməkhaqqı 5,5, pensiyalar 9,6, əhalinin əmanətləri 27, minimum əməkhaqqının məbləği 11,7 dəfə artmış, yoxsulluğun səviyyəsi 2003-cü ildəki 44,7 faizdən 2013-cü ildə 5,3, işsizliyin səviyyəsi 4,8 faizə enmişdir. Hazırda Cənubi Qafqazın ümumi iqtisadiyyatının dörddə üçünün Azərbaycanın payına düşməsi də xüsusi vurğulanmalıdır.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına xidmət edən dövlət proqramları bölgələrə sərmayə qoyuluşlarının həcmiini əhəmiyyətli dərəcədə artırmışdır. Regionlarda yaradılan əlverişli sərmayə iqlimi və həyata keçirilən səmərəli investisiya siyasəti nəticəsində daxili investisiyalar 14,6, qeyri-neft sektoruna investisiyalar 12,9 dəfə artmışdır. 2003-cü ildən bölgələrə bütün mənbələr hesabına 55 milyard manatdan artıq vəsait yönəldilmişdir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının icrasına başlanıldığı 2003-cü ilin IV rübündən ölkədə 1,4 milyon yeni iş yeri açıl-

mışdır ki, onun da 1 milyondan çoxu daimidir. Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin 9 ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrin müzakirəsinə həsr olunmuş iclası respublikamızın dünya iqtisadi-maliyyə böhranının mənfı təsirlərinə qarşı səmərəli və qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirdiyini, habelə hökumətin ölkənin mövcud resurslarından daha məqsədyönlü bəhrələnmək məramını nümayiş etdirdi. Hökumətin son iclasının təhlili deməyə əsas verir ki, ölkə başçısı dünya bazarında geosiyasi və geoiqtisadi konyunktur səbəbindən neftin qiymətlərinin yarından çox azaldığı, iqtisadi fəallığın səngidiyi bir vəziyyətdə res-

publikanın dinamik inkişaf tempinin qorunub saxlanılmasını, iqtisadiyyatın neftdən asılıılığının maksimum dərəcədə azaldılmasını, qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün daha liberal, şəffaf mühitin formalaşdırılmasını, ən başlıcası, makroiqtisadi sabitliyin qərantı olan sahibkarlar sinfinin üzlaşdığı problemlərin kompleks və prinsipial şəkildə həllini qarşıda əsas hədəflərdən biri kimi müəyyənləşdirmişdir.

Ümumilikdə ötən dövrün təhlili, hökumətin son iclasında açıqlanan statistik rəqəmlər Azərbaycan iqtisadiyyatının, global neqatıv təsirlərə baxmayaraq, öz müvazinətini və dayanıqlılığını qoruyub saxladığını, bir sıra sahələrdə əhəmiyyətli uğurların qazanıldığını təsdiq edir. İclasda da qeyd olunduğu kimi, Ümumdünya İqtisadi Forumunun bir müddət əvvəl açıqladığı Qlobal Rəqəbat Qabiliyyəti hesabatında Azərbaycan iqtisadiyyatı rəqəbat qabiliyyəti səviyyəsinə görə 140 ölkə arasında 40-ci yerdə qərarlaşaraq MDB məkanında 7 ildir ki, lider mövqeyini qorumuş, “G-20”yə üzv olan 8 ölkəni qabaqlamışdır. Həmcinin “Makroiqtisadi vəziyyət” göstəricisi üzrə 10-cu yeri tutmuş, biznesin təkmilləşdirilməsi, əmtəə bazarının səmərəliliyi, daxili bazarın həcmi, infrastruktur göstəriciləri üzrə əhəmiyyətli irəliləyişlərə nail olmuşdur. Avqust ayında “Fitch” beynəlxalq reyting agentliyi ölkəmizin reytingini investisiya səviyyəsində bir daha təsdiq edərək, proqnozu “sabit” saxlamışdır. Beynəlxalq Valyuta Fondu isə Azərbaycanın 2015-ci il üçün iqtisadi artım proqnozunu 4 faiz göstərmişdir.

İqtisadi inkişafın əsas göstəricisi olan ümumi daxili məhsul 2015-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında 3,7 faiz artmış, aparılan şəxələndirmə siyasətinin nəticəsi kimi qeyri-neft sektorunun real artım tempi 6,4 faiz təşkil etmişdir. Ümumilikdə qeyri-neft sektorunda yaradılan əlavə dəyər 2003-cü ilə müqayisədə 8 dəfədən çox artmış, qeyri-neft sektorunun ümumi daxili məhsulda payı 68,8 faizə çatmışdır. Daxilolmaların 68,4 faizinin qeyri-neft sektorunun payına düşməsi (bu, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 11,6 faiz çoxdur) hökumətin iqtisadi şəxələndirmə siyasətinin uğurlu bəhrələrindən xəbər verir. Ölkə başçısı Nazirlər Kabinetinin son iclasında bununla bağlı demişdir: *“Doqquz ayda Azərbaycan iqtisadiyyatı 3,7 faiz artmışdır. Nəzərə alsaq ki, biz bunu qeyri-neft sektorunun hesabına əldə etmişik, bu, çox böyük göstəricidir. Ümumiyyətlə, bu gün bölgədə gedən proseslər, qanlı toqquşmalar, iqtisadi tənəzzül, əlbəttə ki, istər-istəməz bizim iqtisadi inkişafımıza da mənfı təsir göstərir. Ondan əlavə, ilin əvvəlindən neftin qiymətlərinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi - 100 dollardan 50 dollara, ondan da aşağı səviyyəyə düşməsi, əlbəttə ki, bizim gəlirlərimizə mənfı təsir göstərmişdir. Ancaq buna baxmayaraq, aparılan islahatlar nəticəsində Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf edir. Hesab edirəm ki, indiki şəraitdə 3,7 faiz ən gözəl göstəricidir. Ən sevindirici hal ondan ibarətdir ki, qeyri-neft iqtisadiyyatımız 6 faizdən çox artmışdır və bu da, dediyim kimi, aparılan islahatların nəticəsidir”*.

tericidir. Ümumiyyətlə, bu gün bölgədə gedən proseslər, qanlı toqquşmalar, iqtisadi tənəzzül, əlbəttə ki, istər-istəməz bizim iqtisadi inkişafımıza da mənfı təsir göstərir. Ondan əlavə, ilin əvvəlindən neftin qiymətlərinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi - 100 dollardan 50 dollara, ondan da aşağı səviyyəyə düşməsi, əlbəttə ki, bizim gəlirlərimizə mənfı təsir göstərmişdir. Ancaq buna baxmayaraq, aparılan islahatlar nəticəsində Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf edir. Hesab edirəm ki, indiki şəraitdə 3,7 faiz ən gözəl göstəricidir. Ən sevindirici hal ondan ibarətdir ki, qeyri-neft iqtisadiyyatımız 6 faizdən çox artmışdır və bu da, dediyim kimi, aparılan islahatların nəticəsidir”.

Sahibkarlığın inkişafı keyfiyyətə yeni və mühüm mərhələyə qədəm qoyur

publikanın dinamik inkişaf tempinin qorunub saxlanılmasını, iqtisadiyyatın neftdən asılıılığının maksimum dərəcədə azaldılmasını, qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün daha liberal, şəffaf mühitin formalaşdırılmasını, ən başlıcası, makroiqtisadi sabitliyin qərantı olan sahibkarlar sinfinin üzlaşdığı problemlərin kompleks və prinsipial şəkildə həllini qarşıda əsas hədəflərdən biri kimi müəyyənləşdirmişdir.

Hesabat dövründə iqtisadiyyatın və sosial sahələrin inkişafına bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitala 11,8 milyard manat investisiya yönəldilmişdir. Dövlət İnvestisiya Proqramı çərçivəsində yol-nəqliyyat, enerji, qaz infrastrukturunun, sosial obyektlərin tikintisi, su və kanalizasiya təminatının yaxşılaşdırılması və digər layihələr üzrə işlər davam etdirilmişdir.

Müsbət tendensiyalardan biri də böhran şəraitində əhalinin gəlirlərinin ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 5,8 faiz artmasıdır. Yanvar-avqust aylarında orta aylıq əməkhaqqı 4,4 faiz artaraq 460 manata yüksəlmiş, 87 min yeni iş yeri açılmışdır.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin hökumətin son iclasındakı nitqi ölkə iqtisadiyyatını, xüsusilə də özl sektorunu inkişafında keyfiyyətə yeni mərhələnin formalaşdığını göstərir. Bu mərhələnin səciyyəvi cəhətləri sahibkarların fəaliyyətinə əsassız və qanunsuz müdaxilələrin, bürokratik yoxlamaların tamamilə aradan qaldırılması, liberal biznes mühitinin formalaşdırılmasıdır. Bu tədbirlər, əsasən, lisenziyaların sayının azaldılmasını, onəsinin təkmilləşdirilməsi, əmtəə bazarının səmərəliliyi, daxili bazarın həcmi, infrastruktur göstəriciləri üzrə əhəmiyyətli irəliləyişlərə nail olmuşdur. Avqust ayında “Fitch” beynəlxalq reyting agentliyi ölkəmizin reytingini investisiya səviyyəsində bir daha təsdiq edərək, proqnozu “sabit” saxlamışdır. Beynəlxalq Valyuta Fondu isə Azərbaycanın 2015-ci il üçün iqtisadi artım proqnozunu 4 faiz göstərmişdir.

İqtisadi inkişafın əsas göstəricisi olan ümumi daxili məhsul 2015-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında 3,7 faiz artmış, aparılan şəxələndirmə siyasətinin nəticəsi kimi qeyri-neft sektorunun real artım tempi 6,4 faiz təşkil etmişdir. Ümumilikdə qeyri-neft sektorunda yaradılan əlavə dəyər 2003-cü ilə müqayisədə 8 dəfədən çox artmış, qeyri-neft sektorunun ümumi daxili məhsulda payı 68,8 faizə çatmışdır. Daxilolmaların 68,4 faizinin qeyri-neft sektorunun payına düşməsi (bu, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 11,6 faiz çoxdur) hökumətin iqtisadi şəxələndirmə siyasətinin uğurlu bəhrələrindən xəbər verir. Ölkə başçısı Nazirlər Kabinetinin son iclasında bununla bağlı demişdir: *“Doqquz ayda Azərbaycan iqtisadiyyatı 3,7 faiz artmışdır. Nəzərə alsaq ki, biz bunu qeyri-neft sektorunun hesabına əldə etmişik, bu, çox böyük göstəricidir. Ümumiyyətlə, bu gün bölgədə gedən proseslər, qanlı toqquşmalar, iqtisadi tənəzzül, əlbəttə ki, istər-istəməz bizim iqtisadi inkişafımıza da mənfı təsir göstərir. Ondan əlavə, ilin əvvəlindən neftin qiymətlərinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi - 100 dollardan 50 dollara, ondan da aşağı səviyyəyə düşməsi, əlbəttə ki, bizim gəlirlərimizə mənfı təsir göstərmişdir. Ancaq buna baxmayaraq, aparılan islahatlar nəticəsində Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf edir. Hesab edirəm ki, indiki şəraitdə 3,7 faiz ən gözəl göstəricidir. Ən sevindirici hal ondan ibarətdir ki, qeyri-neft iqtisadiyyatımız 6 faizdən çox artmışdır və bu da, dediyim kimi, aparılan islahatların nəticəsidir”*.

bəhləri də var. Amma subyektlər səbəblər də var. Gəlirlər, əsassız tələblər irəli sürürlər, sanki bunlara kimsə borcludur. Heç kim heç kimbə borclu deyil. Bu əməlləri törədənlər ciddi şəkildə cəzalandırılacaq”.

Bu prinsipial və qətiyyətli mövqə əslində dövlət başçısının sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı son 12 ildə həyata keçirdiyi siyasətin mahiyyətini özündə ehtiva edir. Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə bəyan etdiyi kimi, bazar iqtisadiyyatı yolunu seçmiş hər bir ölkənin sabit və davamlı inkişafında sahibkarlar sinfinin, özəl sektorun rolu misilsizdir. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, hələ 2004-cü ilin fevralında Bakı Biznes Mərkəzinə yerli sahibkarlarla görüşən dövlət başçısı onları diqqətlə dinləmiş, sahibkarları dəstəklədiyini, iş adamlarına gələcəkdə də lazımı köməyi göstərəcəyini bəyan etmişdir. Dövlət başçısı inhisarçılıq, sahibkarlara süni maneələri yaradılması, hüquq-mühafizə orqanlarının iş adamlarının fəaliyyətinə müdaxiləsi hallarını pisləmiş, bu münasibət konkret qərarlarla müəyiət olunmuşdur.

Antiinhisar fəaliyyətinin gücləndirilməsi, “Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Proqramı (2004-2006-cı illər)”nın təsdiqlənməsi, ədliyyə və məhkəmə siste-

minə aparılan islahatlar, biznes subyektlərinin qeydiyyatı və lisenziya sisteminin sadələşdirilməsi, yerlərdə regional iqtisad məhkəmələrinin yaradılması və s. kimi tədbirlər də bunun əyani təzahürüdür. Kiçik və orta sahibkarlığın güzaştli kreditlərlə maliyyələşdirilməsi, sahibkarların fəaliyyətinə yersiz müdaxilələrin qarşısının alınması, özəl sektorda inkişafə mane olan problemlərin həlli istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır. Dövlət başçısı iqtisadiyyatın liberallaşdırılması, bazarın inhisardan, haqsız rəqabətdən azad olunması, özəl sektorun dəstəklənməsi, sahibkarlara güzəştli kreditlərin verilməsi sahəsində ciddi addımlar atmış, verdiyi bütün vədlərə sadıqlıq nümayiş etdirmişdir.

Son 10 ildə Azərbaycanda sahibkarlıq subyektlərinin dövlət qeydiyyatının sadələşdirilməsi, bu sahədə müasir informasiya kommunikasiyalarının mütərəqqi yeniliklərinin tətbiqi istiqamətində kompleks tədbirlər həyata keçirilmiş, “e-xidmətlər”in geniş tətbiqi biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılmasına səbəb olmuşdur. Xatırlatmaq lazımdır ki, Prezident İlham Əliyevin hələ 30 aprel 2007-ci il tarixdə imzaladığı “Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” fərman bu istiqamətdə mühüm sənədlərdən olmuşdur. Belə bir fərmanın imzalanması o dövrə qədər çoxpilleli biznesə baxılmaq sahəsində mövcud problemlərin həlli, eyni zamanda, süründürməçilik hallarının aradan qaldırılması sahəsində, sözünl əsl mənasında, fundamental dəyişikliklərə yol açmışdır. Bu məqsədlə fərmanda vahid kodlaşdırmanın aparılması, biznes strukturlarının “bir pəncərə”- vahid qeydiyyat orqanı tərəfindən qeydə alınması məsələləri əksini tapmışdı. Həmcinin fərmanda biznes strukturlarının fəaliyyəti üçün torpaq ayırmalarının, tikinti, yenidənqurma və bərpə işlərinə icazə verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi, tikintinin eksperimentdən keçirilməsi sahəsinə dəki bürokratik əngəllərin aradan qaldırılmasına geniş imkanlar açılması kimi məsələlər ehtiva olunmuşdu.

Ötən illərdə sahibkarlıq subyektlərinin “bir pəncərə” prinsipi üzrə qeydiyyat sisteminin tətbiqi, habelə bu sahədə elektron xidmətlərin genişləndirilməsi sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin qeydiyyatının dinamikasına müsbət təsir etmişdir. 2005-2015-ci illərdə həyata keçirilmiş bu islahatlar hüquqi şəxslərə və fərdi sahibkarlara vergi orqanına getmədən internet vasitəsilə vergi uçotuna dayanma imkanı yaratmışdır. Bu sistemin tətbiqindən sonra Azərbaycanın investisiya cəlbədiciliyi əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmiş, sahibkarlığın inkişafı və biznes mühitinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində aparılan islahatlar beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir.

Dövlət başçısının 2010-cu il aprelin 13-də imzaladığı “Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların nizama salınması və istehlakçıların hüquqlarının qorunmasının təmin edilməsinə dair bəzi tədbirlər haqqında” fərmanı sahibkarların fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilələrin qarşısının alınması baxımından mühüm addımlardan biri olmuşdur. Fərman əsasında 2011-ci il mayın 1-də “Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların vahid məlumat reyestrinin forması və aparılması qaydası haqqında Əsasnamə” təsdiq edilmiş və bu sənəddən irəli gələn vəzifələrin icrası Ədliyyə Nazirliyinə həvalə olunmuşdur.

Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların vahid reyestrinin yaradılması bu sahədə dövlət nəzarəti mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, yoxlamaların tənzim-

bərədə təkliflərin hazırlayib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etməlidirlər.

Sənəddə həmçinin tikintiyə icazələrin verilməsi sahəsində prosedur və müddətlərin azaldılması; elektrik təchizatı şəbəkəsinə qoşulma sahəsində sənədlərin elektron qaydada qəbulunun təşkilı, prosedur, müddət və xərclərin minimuma endirilməsi; daşınmaz əmlaka hüquqların dövlət qeydiyyatı sahəsində prosedur, müddət və xərclərin azaldılması; kreditlərin verilməsi prosesinə təsir edən təsisatların fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi; idxal-ixrac əməliyyatları zamanı tələb olunan sənədlərin, müddət və xərclərin azaldılması üçün müvafiq təkliflərin hazırlanması tapşırılmışdır.

Ölkə başçısının fərmanı əsasında təkliflərin hazırlanması zamanı biznesin qeydiyyatı və investorların maraqlarının müdafiəsi sahəsində Yeni Zelandiyanın, tikintiyə icazələrin alınması sahəsində Honkonqun, elektrik təchizatı şəbəkələrinə qoşulma sahəsində İslandiyanın, əmlak hüquqlarının dövlət qeydiyyatı sahəsində Gürcüstanın, kreditlərin verilməsi sahəsində Malayziyanın, idxal-ixrac əməliyyatları sahəsində Sinqapurun, müəssisələrin bağlanması sahəsində Yaponiyanın təcürbəsi öyrənilmişdir.

Sahibkarlığın inkişafı məqsədilə idxal-ixrac əməliyyatlarının aparılması sahəsində “bir pəncərə” sisteminin təkmilləşdirilməsi də diqqət mərkəzindədir. Xatırladaq ki, 2009-cu ilin yanvarından etibarən Azərbaycan Respublikası dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrindən keçirilən malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasında “bir pəncərə” prinsipi tətbiq edilmişdir. Yeni Gömrük Məcələsinin tətbiqi ilə idxal-ixrac əməliyyatları sahələrində inzibati prosedurlar daha da sadələşdirilmişdir. “Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” fərmana müvafiq olaraq bu sahədə islahatlar davam etdiriləcək, bir sıra normativ-hüquqi aktlara dəyişiklik edilməklə idxal-ixrac zamanı gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün cəmi 2 sənəd-nəqliyyat sənədi və bəyannamə tələb olunacaqdır. Bununla da tələb olunan sənədlərin sayı idxaldan 11-dən 2-yə, ixracda isə 8-dən 2-yə endiriləcəkdir. Ümumilikdə tələb olunan sənədlərin sayı 19-dan 4-dək azalacaq.

Nazirlər Kabinetinin son iclası həm də göstərmişdir ki, ölkə başçısı indiyədək həyata keçirilmiş tədbirlərlə kifayətlənmir və bu sahədə əlavə islahatların həyata keçirilməsini, o cümlədən “ASAN xidmət”in səlahiyyətlərinin genişləndirilməsini vacib sayır: *“ASAN xidmət”də korrupsiya, rüşvətxorluq, bürokratiya yoxdur. Bu, nəyi göstərir? Birincisi, onu göstərir ki, bizim korrupsiyaya, rüşvətxorluğa qarşı mübarizə aparmağa böyük siyasi iradəmiz var. İkincisi, onu göstərir ki, korrupsiyanı, rüşvətxorluğu aradan götürmək mümkündür. “ASAN xidmət”də bu, mümkündürsə, başqa sahələrdə niyə mümkündür deyil? Ona görə burada hər bir dövlət qurumu nəticə çıxarmalıdır. “ASAN xidmət”in praktikasını bütün yerlərdə tətbiq edilməlidir və “ASAN xidmət”in funksiyaları genişləndirilməlidir. Bu il də biz “ASAN xidmət”in funksiyaları genişləndirilməlidir. Bu il də biz “ASAN xidmət”in funksiyaları genişləndirilməlidir*.

Ümumilikdə imzalanan sənədlər, eləcə də sahibkarların hüquqlarının qorunması məqsədilə bağlı keçirilən inzibati-hüquqi tədbirlər ölkə başçısı İlham Əliyevin hələ 2 il əvvəl sistem islahatları ilə əlaqədar söylədiyi fikirlərin reallaşdığını göstərir. Başqa sözlə, Prezident yeni şəraitdə dövlət idarəçilik sisteminin daha çevik və işlək mexanizmlərlə həyata keçirilməsini, ictimai həyatın bütün sahələrində şəffaflığın, hesabətliilığın təmin edilməsini və bu yolla ölkədə dayanıqlı iqtisadi inkişafın formalaşdırılmasını vacib sayır.

Ölkə başçısının siyasi iradəsi və qətiyyəti ilə həyata keçirilən kompleks tədbirlər ən qısa zamanda ölkədə biznes mühitinin daha da sağlamlaşmasını və Azərbaycanın iqtisadi qüdrətinin artmasını təmin edəcək.

məfə” yeni funksiyaları verməmiş, məhz o funksiyaları ki, ən çox korrupsiyaya uğramış sahələrə aid idi. Ona görə burada mən hökumətdən yeni təkliflər gözləyirəm ki, hansı xidməlləri, hansı funksiyaları biz “ASAN xidmət”ə əlavə olaraq verməliyik. Bir daha demək istəyirəm ki, bütün başqa qurumlar da bu praktikanı tətbiq etməlidirlər”.

Nazirlər Kabinetinin son iclasından dərhal sonra ölkə başçısı tərəfindən həyata keçirilən prinsipial tədbirlər sahibkarlığın inkişafında keyfiyyətə yeni mərhələnin başlanğıcı və bu sahənin dinamik inkişafı naminə prinsipial siyasi iradə nümayişi kimi dəyərləndirilə bilər. Bu baxımdan Azərbaycan Prezidentinin 19 oktyabr 2015-ci il tarixli “Sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan növlərinin sayının azaldılması, xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaflığının təmin edilməsi haqqında” fərmanının əhəmiyyəti xüsusi qeyd olunmalıdır. Fərmanın preambula hissəsində qeyd olunduğu kimi, “Sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafı Azərbaycan Respublikasında dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir. Lakin sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan növlərinin sayının çoxluğu, xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsinin mövcud prosedurları sahibkarlığın inkişafına əlavə çətinliklər və korrupsiya hallarına şərait yaratmışdır”.

Bunu nəzərə alan ölkə başçısı sözügedən fərmanla sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan bütün növləri üzrə (dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallar istisna olmaqla) xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsini bilavasitə Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinə həvalə etmişdir. Fərmanın 1-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsinin mövcud prosedurları uyğun həyata keçirilməsi təmin edilməlidir: sahibkarlıq fəaliyyəti növünün xüsusiyyətlərindən asılı olaraq Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi tərəfindən zəruri hesab edildikdə xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi ilə əlaqədar aidiyyəti dövlət orqanlarını reyinin alınması; müəyyən edilmiş müddətdə aidiyyəti dövlət orqanı tərəfindən rəy bildirmədikdə müsbət rəyin verilmiş hesab edilməsi; İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi tərəfindən xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi xidmətinin “ASAN xidmət” mərkəzlərində həyata keçirilməsi.

Fərmana əsasən İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi bir ay müddətində xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan fəaliyyət növlərinin sayının minimuma endirilməsi; dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallarla əlaqədar xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan fəaliyyət növlərinin siyahısının müəyyən edilməsi; bu fərmanın müddəaları nəzərə alınmaqla sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi qaydasının sadələşdirilməsi və şəffaflığının təmin edilməsi məqsədilə təkmilləşdirilməsi məsələləri ilə bağlı təkliflərini hazırlayaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinə təqdim etməlidir.

Fərmanla nazirliyə həmçinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə birlikdə sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan xüsusi razılıq (lisenziya), sertifikat, şəhadətnamə və digər sənədlərin elektron qaydada verilməsini təmin edən “Elektron lisenziya” portalının yaradılması istiqamətində işləri sürətləndirmək tapşırılmışdır.

Ölkə başçısının qanunvericilik təşəbbüsü ilə Milli Məclisdə qəbul olunan müvafiq qanun da sahibkarlığın inkişafına xidmət edir. Qanuna əsasən, bu il noyabrın 1-dən sahibkarlıq subyektlərində yoxlamalar iki il müddətində dayandırılmalıdır.

Müşfiq ATAKİŞİYEV, iqtisad elmləri doktoru, professor